

INTRODUCERE

CEA DINTÂI DATORIE A CREDINCIOSULUI

1. Care este cea dintâi datorie și cea mai mare grijă a credinciosului, în viață?

Cea dintâi datorie și cea mai mare grijă a credinciosului, în viață, este ***grija de mântuirea sufletului său***. Nimic pe lume nu e mai de preț pentru el ca mântuirea sufletului, după cuvântul Mântuitorului, care zice: „*Ce va folosi omului de ar dobândi lumea toată și-și va pierde sufletul său? Sau ce va da omul, în schimb, pentru sufletul său?*” (Marcu 8, 36-37).

2. Dar ce este mântuirea?

Mântuirea ***este eliberarea din robia păcatului și a morții și dobândirea vieții de veci***, în Hristos. Ea ne-a fost făcută cu putință prin Întruparea, jertfa, învierea și înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos la cer și ne-o putem însuși prin harul dumnezeiesc, cu care trebuie să conlucrăm prin credință și fapte bune. De mântuire se poate împărtăși orice om, căci Dumnezeu „*voiește ca toți oamenii să se mântuiască și să vină la cunoștința adevărului*.” (I Tim. 2, 4).

3. Unde se găsește adevărul care duce la mântuire?

Adevărul care duce la mântuire se găsește în Sfânta Biserică Ortodoxă, „*stâlpul și temelie adevărului*” (I Tim. 3, 15).

4. De la cine are Biserica Ortodoxă acest adevăr?

Biserica Ortodoxă are acest adevăr de la Dumnezeu Însuși, vestit mai dinainte prin patriarhii, dreptii și proorocii Vechiului Testament, care au avut o viață și cugetare sfântă, și apoi, în mod desăvârșit, prin Însuși Fiul Său întrupat, Domnul nostru Iisus Hristos, Mântuitorul, cum spune Sfântul Apostol Pavel: „*După ce Dumnezeu, odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin prooroci, în zilele acelea mai de pe urmă, ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moștenitor a toate și prin Care a făcut și veacurile; Care fiind strălucirea slavei și chipul Ființei Lui și Care ține toate cu cuvântul puterii Sale...*” (Evr. 1, 1-3).

5. Cum a dat Dumnezeu acest adevăr?

Acest adevăr l-a dat Dumnezeu prin Descoperire dumnezeiască.

· DESPRE DESCOPERIREA DUMNEZEIASCĂ

6. Ce este Descoperirea dumnezeiască?

Descoperirea sau Revelația dumnezeiască este comoara de adevăruri pe care Dumnezeu a dat-o oamenilor, pentru ca aceștia, cunoscându-L pe El, voia Lui și lucrarea Lui, să-L cinstească după vrednicie, să-I împlinească voia și prin aceasta să se mântuiască.

7. Ce dovedește din partea lui Dumnezeu această Descoperire?

Descoperirea dumnezeiască dovedește marea iubire a lui Dumnezeu față de oameni. „Dumnezeu este iubire” (I Ioan 4, 8), iubire nesfârșită, un ocean de iubire, cum zic Sfinții Părinți. Prin ea, Dumnezeu revarsă lumina și căldura Lui, cea mai presus de fire, asupra întregii făpturi și o ajută să se împărtășească cât mai deplin de puterea cea de sus și de adevărul cel mântuitor. Descoperirea lui Dumnezeu e însăși această lumină ce ni s-a dat din nesfârșita Lui iubire față de noi.

8. Dumnezeu a oferit Descoperirea Sa pentru toți oamenii?

Descoperirea dumnezeiască a fost dată pentru toți oamenii, pentru că toți au nevoie de mântuire, dar, întrucât nu toți erau vrednici de a primi această Descoperire direct de la Dumnezeu, ea a fost încredințată anumitor oameni aleși, pentru ca, la rândul lor, aceștia s-o vestească celor ce doresc a o primi.

9. De ce nu toți oamenii pot primi Descoperirea direct de la Dumnezeu?

Pentru nevrednicia pricinuită de necurăția sufletului și a trupului lor, în urma căderii în păcat a protopărinților noștri, Adam și Eva.

10. Care au fost vestitorii Descoperirii dumnezeiești?

Oamenii aleși de Dumnezeu în acest scop au fost patriarhii, Moise, dreptii și proorocii, care au primit și au vestit cuvântul lui Dumnezeu în mijlocul poporului evreu. Această Descoperire a fost adusă oamenilor, în chip deplin, de Însuși Fiul lui Dumnezeu întrupat, Domnul nostru Iisus Hristos, „Lumina cea adevărată, care Luminează pe tot omul ce vine în lume” (Ioan 1, 9). Mântuitorul a răspândit în lume Descoperirea dumnezeiască prin Sfinții Săi Apostoli și Ucenici, în Biserica întemeiată de El și înțată în istorie la Cincizecime.

11. Este cu putință ca Dumnezeu să Se descopere oamenilor?

Este cu putință. S-a susținut, totuși, de către unii înțelepți păgâni și de către unii eretici, că Dumnezeu nu Se putea descoperi oamenilor. Întâi, pentru că Dumnezeu cel nesfârșit, cel nematerial, cel neschimbător și cel veșnic nu S-ar fi putut apropia și nu ar fi avut deci cum să fie cunoscut de către ceea ce este mărginit, trupesc, schimbător și trecător. În al doilea rând, dacă Dumnezeu S-ar fi apropiat de ființele muritoare, aceste ființe slabe și neajutorate nu ar fi reușit să cuprindă și să înțeleagă Descoperirea care li se făcea. Acei păgâni și eretici judecau așa, pentru că ei socoteau pe Dumnezeu o putere nepersonală, lipsită de viață și mai ales de iubire.

Pentru noi, creștinii, nu sunt asemenea piedici, fiindcă, după învățătura Bisericii, Dumnezeu este o Ființă personală, care poate avea legături cu alte persoane, așadar și cu oamenii. Sfânta Scriptură însăși ne învață că Dumnezeu a ținut, din cele mai îndepărtate timpuri, legătura cu oamenii, dându-le adică Descoperirea Sa: *„În multe rânduri și în multe chipuri, odinioară, Dumnezeu grăind părinților prin prooroci, în zilele acestea mai de pe urmă a grăit nouă întru Fiul”* (Evr. 1, 1). Ca izvor al vieții și al iubirii, Dumnezeu Se apleacă și Se descoperă continuu oamenilor. El nu e niciodată prea sus sau prea departe, pentru că El sălășluiește și în inimile noastre.

Descoperirea dumnezeiască privește pe oameni și ei pot s-o primească. Ei sunt *„chipul și asemănarea Lui Dumnezeu”* și, prin aceasta, îndreptățiți la cinstea descoperirilor de sus. Această cinste a mers până acolo, încât Descoperirea deplină, adusă de Fiul lui Dumnezeu pe pământ, s-a făcut prin Întruparea Sa în om. Apoi, credinciosul poate primi Descoperirea dumnezeiască, și datorită faptului că el însuși e mistuit de dorul fierbinte după Dumnezeu. Psalmistul lămurește aceasta zicând: *„În ce chip dorește cerbul izvoarele apelor, așa Te dorește sufletul meu pe Tine, Dumnezeule. Înselat-a sufletul meu de Dumnezeul Cel viu; când voi veni și mă voi arăta feței lui Dumnezeu?”* (Ps. 41, 1-2). Un scriitor bisericesc arată astfel suspinul inimii sale după Dumnezeu: *«Că ne-ai făcut spre a Te căuta și neliniștit este sufletul nostru până nu se va odihni întru Tine»*.¹ Ca ființă înzestrată cu minte, întrucât este creat după *„chipul Lui Dumnezeu”*, cum am spus, omul poate primi adevăruri din partea lui Dumnezeu. Acesta, în nesfârșita Sa înțelepciune ușurează căile de înțelegere a adevărurilor date, pentru cei care s-au făcut vrednici de El printr-o viață aleasă primind astfel harul Duhului Sfânt.

1. Fer. Augustin, *Mărturisiri*, I, 1, Migne, P. L., XXXII, col. 661.

12. De ce, în lucrarea mântuirii, are o autoritate mai mare Descoperirea dumnezeiască decât mintea omenească?

Pentru că Descoperirea dumnezeiască nu greșește și nu înșală nicio dată, fiind garantată **de Dumnezeu Însuși**, Care e Adevărul (Ioan 14, 6), de **nesfârșita Lui înțelepciune** și de **împlinirea**, până astăzi, a atâtor dintre cele vestite de această Descoperire. Mintea omenească poate înțelege unele dintre cele cuprinse în Descoperirea dumnezeiască, dar ea nu poate pătrunde toată această Descoperire. Pentru ca mintea noastră să fie într-un tot de aceeași părere cu Descoperirea de sus, ar trebui să cunoaștem pe Dumnezeu în ființa Sa. Dar, cum ființa lui Dumnezeu nu poate fi cunoscută, pentru că mijloacele firești pe care mintea noastră ni le pune la îndemână nu ajută la acest lucru, noi avem toată încrederea în adevărurile Descoperirii, care ne fac cunoscut pe Dumnezeu prin predicarea sau vestirea cuvântului despre El.²

Descoperirea dumnezeiască e vrednică de a fi primită de mintea noastră. Dacă mintea își pune încrederea în făgăduiala unui om serios și vrednic de laudă, despre care știm sigur că nu ne înșală, de ce să nu dăm aceeași crezare cuvintelor lui Dumnezeu Însuși?³ «Nu e mai cuminte, **zice Origen**, să dăm mai multă crezare lui Dumnezeu?»⁴ De asemenea, **Sfântul Ioan Gură de Aur** ne îndeamnă să ne încredem totdeauna în Dumnezeu, chiar și atunci când, cuvântul Lui pare a fi împotriva felului nostru de a judeca și de a vedea. Judecata și vederea noastră se pot înșela; cuvântul Lui, niciodată.

13. Câte feluri de Descoperiri sunt?

Privită în **izvorul** ei, care este Dumnezeu, Descoperirea dumnezeiască e una singură. Dacă ținem seama însă de **căile** folosite pentru a ajunge până la noi, Descoperirea este de **două** feluri: întâi, **Descoperirea dată pe calea firii**; și al doilea, Descoperirea dată **pe calea mai presus de fire**, adică pe calea supranaturală. Aceasta din urmă nu poate fi primită fără ajutorul lui Dumnezeu, dat numai celui credincios.

14. Ce se înțelege prin Descoperirea pe calea firii?

Prin Descoperirea pe calea firii, numită și **Revelația naturală**, se înțelege comoara de învățături pe care natura și firea omenească ni le dezvăluie

2. cf. Tertulian, *Contra lui Marcian*, I, 18, Migne, P. L., II, col. 226.

3. cf. Sf. Ciprian, *Despre moarte* 6, Migne, P. L., IV, col. 586.

4. Origen, *Contra lui Cels*, I, 11, Migne, P. G., XI, col. 676..

despre existența și unele însușiri ale lui Dumnezeu. Natura în mijlocul căreia trăim ne spune că este Cineva care a făcut-o. Mentea ne spune că zidirea trebuie să aibă un Ziditor, pentru că nu poate fi ceva pricinuit fără un pricinuitor. Ordinea și frumusețea desăvârșită a alcătuirii lumii oglindesc lucrarea unui Făcător atotputernic, preaînțelept și preaiubitor. Întreaga fire ne vorbește despre Dumnezeu, după cuvântul Psalmistului: „*Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria. Ziua zilei spune cuvânt și noaptea nopții vestește știință. Nu sunt graiuri, nici cuvinte ale căror glasuri să nu se audă. În tot Pământul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor*” (Ps. 18, 1-4). Întreaga făptură, prin ordinea și armonia ei, arată ca din carte și strigă pe Stăpânul și Făcătorul ei – spune **Sfântul Atanasie**.⁵ Chiar dacă unele popoare se închină la pietre și la lemne, ele știu că este Cineva mai mare decât ele.⁶ „*Întreabă lumea, podoaba cerului, și vezi dacă nu-ți răspund după înțelegerea lor: „Dumnezeu ne-a făcut”. Lucrurile acestea le-au cercetat și nobilii filozofi și din artă au cunoscut pe artist*”.⁷ Sfântul Apostol Pavel întărește și adâncește cuvântul Psalmistului: „*Cele nevăzute ale Lui (Dumnezeu) de la facerea lumii, înțelegându-se din fapte, adică veșnica Lui putere și dumnezeire, așa ca ei să fie fără cuvânt de apărare*” (Rom. 1, 20).

15. Ce se înțelege prin Descoperirea pe calea mai presus de fire sau pe calea supranaturală?

Se înțelege Descoperirea rânduită și dată de Dumnezeu prin anumiți oameni aleși (în Vechiul Testament) și, mai apoi, prin Însuși Fiul Său, întrupat (în Noul Testament). Prin Descoperirea firii ne ridicăm numai la adevărul că există Dumnezeu și la câteva dintre însușirile Lui. Dacă ne-am mărgini la această Descoperire, nu ne-am deosebi de păgânii învățați ai vremurilor vechi și, mai ales, ne-am lipsi de bucuriile și fericirea pe care ni le-a adus Descoperirea pe calea supranaturală. Aceasta din urmă ne face creștini, pe când cealaltă, marginită numai la cugetare, ne ține doar la porțile creștinismului. Descoperirea sau Revelația supranaturală nu poate fi primită și înțeleasă decât de omul credincios, adică prin credință.

16. Prin ce mijloace s-a dat oamenilor Descoperirea supranaturală?

Ea a fost dată uneori prin anumite **semne minunate**, pe care omul le cunoaște prin simțuri; de pildă, arătarea lui Dumnezeu către Avraam, sub

5. cf. Sf. Atanasie, *Contra Grecilor*, Migne, P. G., XXV, col. 68.

6. cf. Fer. Ieronim, *Comentar la Psalm 95; Anecdota Meredsolara* 3, 2, 137.

7. Fer. Augustin, *Cuvântări* 141, 2, 2, Migne, P. L., XXXVIII, col. 776.

chipul a trei bărbați, la stejarul din Mamvri (Fac. 18, 1-2), sau arătarea Mântuitorului după Înviere către ucenicii Săi (Ioan 20, 19-31). Avem aici o Descoperire din afară. Dar, de cele mai multe ori, Descoperirea pe calea supranaturală e dată sufletului omenesc printr-o luminare deosebită, pe care acesta n-ar fi putut-o câștiga numai prin puterea cugetării sale. Această luminare a sufletului și înzestrare a lui cu puterea de a primi anumite adevăruri ale Descoperirii dumnezeiești este **insuflarea** sau **inspirația** dumnezeiască. Avem aici o Descoperire care se face numai sufletului și prin suflet și pe care o putem numi duhovnicească sau dinlăuntru.

Sfânta Scriptură spune chiar și în Vechiul Testament, în multe locuri (Ies. 4, 12; II Regi 23, 2; Isaia 6, 1-8; 8, 1; Avacum 2, 2 etc.), că Dumnezeu este Acela care a grăit prin gura proorocilor. Sfântul Apostol Pavel rezumă astfel istoria și felurimea acestei Descoperiri: „*După ce Dumnezeu, odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri a grăit părinților noștri prin prooroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul*” (Evr. 1, 1-2). Descoperirea prin semne minunate, controlate de simțuri și prin insuflarea Duhului Sfânt are autoritate hotărâtoare pentru viața religioasă și pentru mântuire. Numai prin această Descoperire omul are cunoașterea celor duhovnicești și poate deveni duhovnicesc.

17. Când s-a dat oamenilor Descoperirea supranaturală?

Această Descoperire s-a dat de la facerea primilor oameni, în Rai, până la venirea Mântuitorului, care a încununat și a desăvârșit Descoperirea. Această lungă durată – 5508 ani – se poate împărți în trei perioade:

a) **Cea dintâi** se întinde **de la facerea primilor oameni, până la darea Legii Vechiului Testament**. Această primă parte se împarte, la rândul ei, în două: 1) de la facerea primilor oameni până la căderea în păcat; 2) după căderea în păcat. Descoperirea se înfățișează potrivit stării omului din aceste două răstimpuri. În Rai, omul s-a bucurat de o Descoperire directă din partea lui Dumnezeu, Care-i vorbea personal. Dumnezeu îl povățuia și-l conducea direct, îl învăța despre Sine, despre legătura Sa cu omul și rostul acestuia în lume și petrecea împreună cu acest om.

b) **Partea a doua** a Descoperirii **începe odată cu darea Legii Vechiului Testament**; ea cuprinde toate veacurile – aproape 14 – călăuzite de legea lui Moise și de prooroci, încheindu-se odată cu venirea Mântuitorului. Această parte a Descoperirii nu e deplină, ci pregătitoare pentru Descoperirea cea deplină. Sfântul Apostol Pavel o numește „*călăuză către Hristos*” (Gal. 3, 24).

c) **Partea a treia** a Descoperirii este aceea a plinătății harului și adevărului (Ioan 1, 17). Ea **începe odată cu venirea Mântuitorului și se**

încheie cu ultima scriere a Noului Testament. Ne găsim pe treapta cea mai înaltă a Descoperirii dumnezeiești făcute în Persoana Însăși a Mântuitorului. Care ne dă deplina cunoaștere despre Dumnezeu, ca Unul Care este Însuși Fiul lui Dumnezeu (Matei 11, 27; Ioan 17, 6). Sfântul Apostol Pavel spune aceasta în chip hotărât: „În zilele acestea mai de pe urmă (Dumnezeu) a grăit întru Fiul” (Evr. 1, 2), și tot el o lămurește, arătându-i și scopul: „Făcându-ne cunoscută taina voii Sale, după buna Lui socotință, astfel cum hotărâse la Sine mai înainte, spre economie a plinirii vremurilor, ca toate să fie iarăși unite în Hristos, cele din ceruri și cele de pe pământ întru El” (Efes. 1, 9-10).

18. De unde știm că Iisus Hristos este desăvârșirea și plinirea Descoperirii?

Din Sfânta Scriptură, din împlinirea întocmai a proorociilor Vechiului Testament și din istoria Bisericii Creștine.

Într-adevăr, Sfântul Apostol Pavel precizează: „Iar când a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul Său Cel născut din femeie, născut sub lege, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea” (Gal. 4, 4-5). Sfintele Evanghelii și întreg Noul Testament întăresc întru totul adevărul că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat și plinitorul Descoperirii dumnezeiești.

Proorociile Vechiului Testament privitoare la Mesia, la Răscumpărătorul, la Fiul lui Dumnezeu, s-au împlinit întocmai în Persoana lui Iisus Hristos. Sfînții Evangheliști și Sfântul Apostol Pavel citează, adesea în amănunt, proorociile ce s-au împlinit în persoana Mântuitorului. Proorocul Isaia – supranumit și Evanghelistul Vechiului Testament – vorbește pe larg de nașterea dar mai ales de patimile, moartea și proslăvirea lui Mesia (Isaia 7 și 63). Toată această proorocie s-a împlinit întocmai în faptele și viața lui Iisus Hristos, așa cum sunt înfățișate de Noul Testament (Matei 1, 21; Luca 1, 31 ș. u.; I Cor. 15, 3; I Petru 2, 24; Matei 26, 62; Fapte 8, 32; I Ioan 3, 5 etc.).

Documentele creștine, păgâne și iudaice din veacurile I și II susțin, fără deosebire, că Iisus Hristos ca Dumnezeu-Om a fost o persoană istorică, sub împărații August și Tiberiu și a suferit moartea sub Pontiu Pilat. Aceleași documente, afară de cele iudaice, constată că nici o altă persoană, purtând același nume sau alt nume, nu a avut rolul și faptele lui Iisus Hristos. Marile înfăptuiri ale Bisericii adevăresc și ele Dumnezeu-irea Întemeietorului ei.